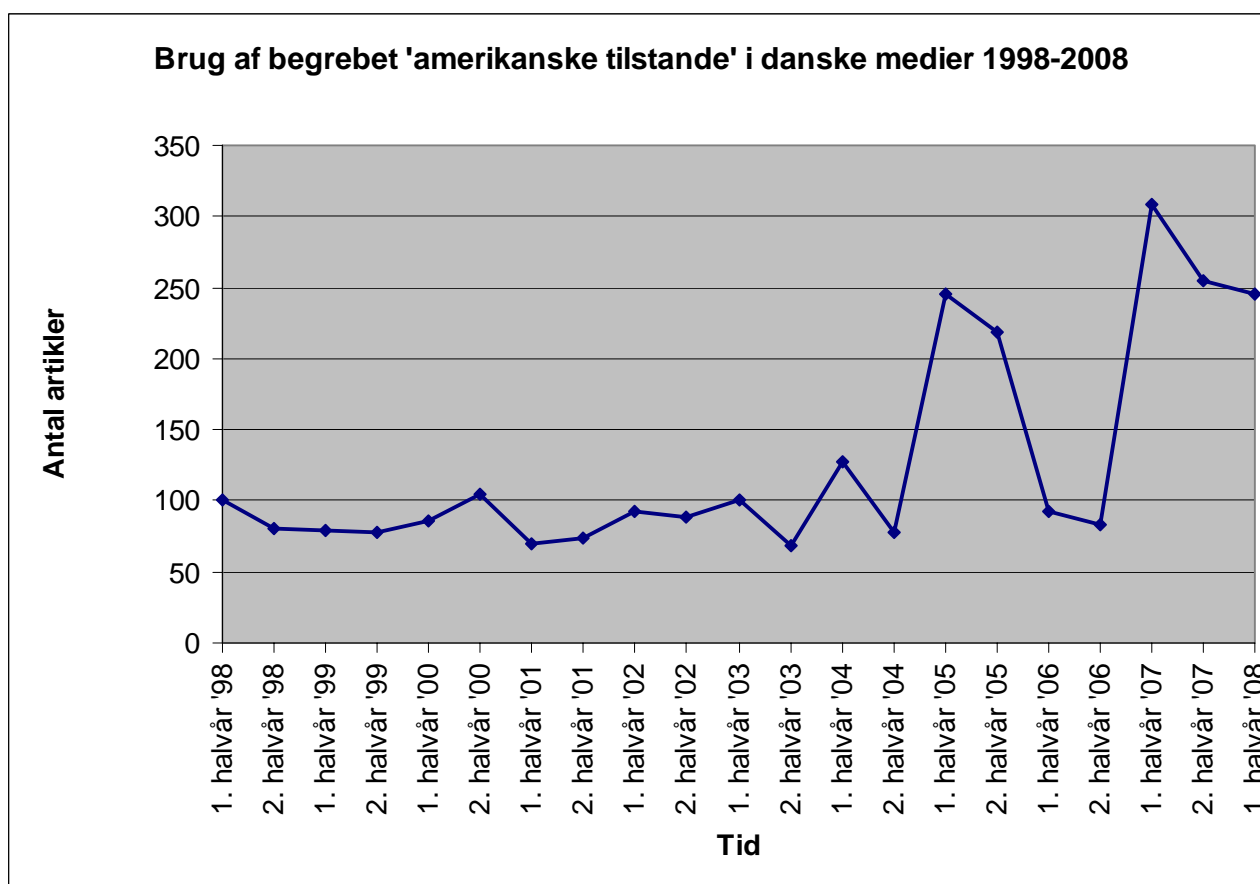

UDTRYKKET "AMERIKANSKE TILSTANDE" STORTRIVES

Af Henrik Fogh Rasmussen, for CEPOS

Udtrykket "amerikanske tilstande" bruges hyppigere i dag end for ti år siden i de danske medier. Som regel bruges udtrykket til at beskrive en uønskværdig, ekstrem situation især på sundhedsområdet. Samtidig viser en ny repræsentativ spørgeundersøgelse gennemført af Catinétfor CEPOS i juni måned, at danskerne tror på mange af de negative myter om USA, som spredes i medierne.

En søgning i artikeldatabasen Infomedia viser, at begrebet 'amerikanske tilstande' er steget voldsomt i brug de seneste 10 år. Frasorterer man artikler omkring bogen *Amerikanske Tilstande*, er der i det første halvår af 2008 blevet skrevet 246 artikler, der gør brug af udtrykket – 146 flere end for ti år siden. Siden første halvår 2005 er brugen af begrebet steget voldsomt med det højeste antal artikler forekommende i første halvår af 2007, hvor 309 artikler gjorde brug af udtrykket.

Eksempler på omtalen i medierne

I medierne det sidste halve år er begrebet blevet brugt om såvel uddannelse som sundhedsvæsen og kriminalitet. På sundhedsområdet baserer brugen sig på en myte om, at man kun kan få behandling i USA, hvis man har penge. Eksempelvis skriver Bente Hansen (S) i Nordjyske Stiftstidende: "Uligheden vokser - også i sundhed [...] Lige pludselig bliver de amerikanske tilstande til virkelighed i sundhedsvæsenet. Man skal have penge med, hvis man

ønsker hurtig behandling, og dem der har det, ja, de kommer foran i køen, uanset der står andre med mere alvorlige sygdomme i en anden kø.”¹

Ifølge Frederik Preisler, direktør i reklamebureauet Propaganda McCann, har politikerne i Danmark smuglet ideologi ind ad bagvejen ved at forsøge at skabe en illusion om, at kun det private kan operere med acceptabel kvalitet: ”Vi er jo ved at nærme os amerikanske tilstande, hvor billedet er, at hvis du ikke har råd til at komme på privathospital, så må du tage til takke med en klamphugger, der står i en streptokokbefængt, uhumsk rotterede og roder med din hjertetransplantation.”²

Den tidligere formand for Etisk Råd, lægen Ole Hartling, tager Michael Moores film 'Sicko' som sandhedsvidne:

”Jeg går ind for det sundhedsvæsen, som vi er blevet berømte for verden over, men som nu er alvorligt truet. Læger fristes af mulighederne for at tjene penge i et sundhedssystem, der bliver mere og mere privatiseret. Jeg vil ikke bebrejde de læger, der samler guld op, men jeg vil anklage dem, der tillader, at det er muligt. [...] Jeg vil ikke sige, at vi er ved at indføre amerikanske tilstande, men Michael Moores film Sicko om USAs sundhedssystem er sigende, og selv om han sætter tingene på spidsen, har ingen anfægtet hans anliggende. Vi må værne om vores hidtil solidariske sundhedsvæsen, hvor der er lige og fri adgang. Tiden, vi lever i, er gennemsyret af fokus på den enkeltes rettigheder, ikke på fællesskabet. Derfor har Etisk Råd den berettigelse og også forpligtelse at sætte den enkeltes krav om selvudfoldelse til diskussion.”³

Udsagn som disse vidner om, at der blandt visse politikere, erhvervsfolk og meningsdannere i Danmark hersker et stærkt forvrænget syn på det amerikanske samfunds indretning.

Danskerne tror på myterne om USA

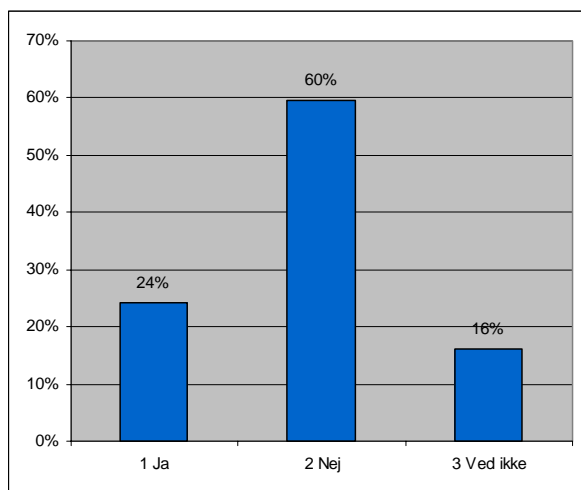
Noget tyder på, at den omfattende negative brug af udtrykket ”amerikanske tilstande” påvirker danskernes opfattelse af USA i en negativ retning. En ny spørgeundersøgelse foretaget af Catinét for CEPOS viser således, at kun 24,3 procent af den danske befolkning mener, at der er elementer af den amerikanske samfundsmodel, som Danmark kan tage ved lære af. Samtidig mener hele 61,3 procent, at ”i USA har kun de rigeste råd til en sygeforsikring, og de fattige kan derfor ikke blive behandlet i tilfælde af sygdom.” Resultaterne og den konkrete spørgsmålsformulering fremgår af figurerne nedenfor.

¹ 27/6-2008 ”Ulighed vokser – også i sundhed”, Nordjyske Stiftstidende.

² 11/2-2008 ”Og vinderen er: Den private sektor”, Ugebrevet A4.

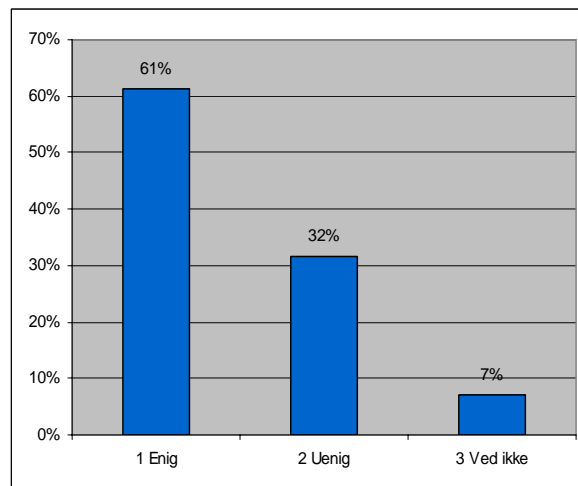
³ 20/2-08 ”Etiske dilenmaer: Drifterne styrer,” Nyhedsavisen.

Figur 1: Mener du, at der er elementer af den amerikanske samfundsmode, som vi i Danmark kan tage ved lære af?

Note: Resultatet bygger på et repræsentativt udsnit af den danske befolkning på 839 personer

Figur 2: Jeg vil nu bede dig vurdere, om du mest er enig eller uenig i flg. udsagn? "I USA har kun de rigeste råd til en sygeforsikring, og de fattige kan derfor ikke blive behandlet i tilfælde af sygdom."

Note: Resultatet bygger på et repræsentativt udsnit af den danske befolkning på 839 personer

De faktiske forhold

Det amerikanske samfund er ikke perfekt, og det er det amerikanske sundhedssystem heller ikke. Men de faktiske forhold ligger milevidt fra den karikatur som Michael Moore og danske samfundsdebattører tegner. For eksempel er det værd at påpege følgende fakta:⁴

- 29,5 procent af den amerikanske befolkning er dækket af de offentlige sygesikringer Medicare og Medicaid, herunder mange af de svageste grupper (ældre, handicappede og økonomisk dårligt stillede familier).
- Kun omkring 3-4 procent af den amerikanske befolkning står permanent uden forsikring. En stor del af de uforsikrede har ingen forsikring, fordi de opholder sig i USA som illegale indvandrere.
- Amerikanske hospitaler er forpligtede til at behandle enhver patient i en nødsituation, uanset om patienten er forsikret eller ej.
- Amerikanske hospitaler bruger betydelige summer på at give gratis behandling til uforsikrede patienter. I 2003 var det samlede tal 11,5 milliarder dollar.
- En lang række velgørende organisationer og erhvervsvirksomheder i USA hjælper aktivt uforsikrede patienter med at blive behandlet. For eksempel henviser organisationen Partnership for Prescription Assistance til mere end 475 ordninger, som tilbyder hel eller delvis dækning af udgifterne til mere end 2.500 typer medicin.
- Brugen af moderne udstyr og medicin er langt større i USA end i Danmark og de fleste andre lande. For eksempel har USA langt flere DTX-, MRI- og CT-scannere per person end Danmark.
- Ventelisterne er betydeligt kortere i USA end i de fleste andre lande. I sundhedssystemet er begreberne "kø" og at "springe over i køen" således snarere europæiske fænomener end amerikanske tilstande.

⁴ Henrik Fogh Rasmussen, *Amerikanske Tilstande*, 2. udgave, CEPOS 2008.

Konklusion

På trods af at USA er et af de mest populære lande i verden for immigranter, turister og udvekslingsstuderende, anvendes udtrykket "amerikanske tilstande" stadig oftere til at beskrive en uønskværdig, ekstrem situation. I den danske befolkning er der en stor flertalsgruppe, som er negativ overfor den amerikanske samfundsmodel, og som opfatter fejlagtige myter om USA, som om de var veldokumenterede fakta. Eksempelvis er myten om, at det amerikanske sundhedssystem udelukker fattige fra behandling, populær blandt danskerne.

Det er usundt, når en stor del af samfundsdebatten om USA er baseret på myter og fordomme, og det er beklageligt, at en stor del af den danske befolkning afviser, at Danmark kan lære af elementer i den amerikanske samfundsmodel. Alle kan lære af alle, og hvis danskerne på forhånd afviser idéer og inspiration fra USA eller andre lande, så kan den danske samfundsdebat desværre nemt forsumpe til skade for den fremtidige dynamik og fremdrift i Danmark.

På den baggrund er der god grund til at fokusere mere på fakta og mindre på myter og fordomme i den danske mediedækning og undervisning om USA.